บทความวิจัย

Factors associated with Anxiety related to the uptake of Covid-19 Vaccine

Received: Jul 25, 2022
Revised: Sep 22, 2022
Accepted: Sep 28, 2022

Sukrita Takaree, M.N.S.[1]
Orntipa Songsiri, Ed.D.[2]
Susaree Prakinkit, Ph.D.[3]
Rattanaporn Niwasanon, M.Sc.[4]
Phachana Dungchanthr, M.S.N.[5]

Abstract

Introduction: The COVID-19 vaccine is an immunization that reduces the severity of complications. COVID-19 vaccines were developed in a limited of time. Also, unclear information related to vaccine has raised concerns about its safety Hence, these concern people about the effectiveness of the vaccine against COVID-19. Medically, this is called Immunization Stress Related Response (ISRR).

Research objective: To examine factors associated with anxiety related to the uptake of COVID-19 vaccine.

Research methodology: This was a survey study. Data were collected among 406 participants while waiting for vaccination between June to October 2021. A purposive sampling was used to recruit participants. A set of research questionnaires was used to collect data on factors associated with anxiety related to the uptake of COVID-19 vaccine, with a consistency index of greater than 0.7 and a reliability of 0.87. Data were analyzed using the Pearson's correlation coefficient.

Results: The results showed that demographic characteristics (age, education level, income, readiness for vaccination), receiving information about vaccines (particularly the frequency of tracking information about the COVID-19 vaccine), the attitude towards the uptake of COVID-19 vaccine were statistically significantly associated with anxiety related to the uptake of COVID-19 vaccine ($p<.05$). Knowledge related to COVID-19 vaccine was not associated with anxiety related to the uptake of COVID-19 vaccine.

Conclusion: Demographic characteristics, receiving information about vaccines, and attitude towards the uptake of COVID-19 vaccine were associated with anxiety related to the uptake of COVID-19 vaccine among people.

Implications: The findings of this study help to be a guideline of care improvement, enable individuals to be aware of the importance of vaccination, and lessen anxiety related to the uptake of COVID-19 vaccine.

Keywords: anxiety, the uptake of COVID-19 vaccine

[1] *Corresponding author: Lecturer. E-mail: SukritaTakaree@gmail.com*
[2-3] *Assistant professor, [2]E-mail: sorntipa@yahoo.com [3]E-mail: tik.susaree@gmail.com*
[4-5] *Lecturer [4]E-mail: noeyzza@icloud.com, [5]E-mail: nus1@siam.edu*
[1-5] *Faculty of Nursing Siam University, Bangkok, Thailand*

ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความวิตกกังวลในการรับวัคซีนป้องกันโควิด 19

Received: Jul 25, 2022
Revised: Sep 22, 2022
Accepted: Sep 28, 2022

สุกฤตา ตะการีย์ พย.ม.[1]
อรทิพา ส่องศิริ กศ.ด.[2]
สุสารี ประคินกิจ วท.ด.[3]
รัตนาภรณ์ นิวาศานนท์ วท.ม. [4]
พาจนา ดวงจันทร์ ศศ.ม.[5]

บทคัดย่อ

บทนำ: วัคซีนป้องกันโควิด 19 เป็นภูมิคุ้มกันช่วยลดความรุนแรงของการเกิดอาการแทรกซ้อน และการผลิตวัคซีนในระยะเวลาที่จำกัดข้อมูลวัคซีนไม่มีความชัดเจนก่อให้เกิดความไม่มั่นใจในความปลอดภัย ทำให้ประชาชนเกิดความวิตกกังวลในประสิทธิภาพของวัคซีนป้องกันโควิด 19 ทางการแพทย์เรียกว่า ปฏิกิริยาเครียดสนองตอบต่อการฉีดวัคซีน Immunization Stress Related Response (ISRR)

วัตถุประสงค์: เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความวิตกกังวลของผู้มารับวัคซีนป้องกันโควิด 19

ระเบียบวิธีวิจัย: เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) เก็บข้อมูลในประชาชนที่รอรับการฉีดวัคซีน จำนวน 406 คน ในช่วงเดือนมิถุนายน-ตุลาคม พศ.2564 สุ่มตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจง เครื่องมือเป็นแบบสอบถามปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความวิตกกังวลในการรับวัคซีนป้องกันโควิด 19 ที่มีค่าดัชนีความสอดคล้อง > 0.7 และมีความเชื่อมั่น 0.87 วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติสหสัมพันธ์เพียร์สัน

ผลการวิจัย: พบว่าปัจจัยส่วนบุคคล เช่น อายุ ระดับการศึกษา รายได้ ความพร้อมในการฉีดวัคซีน, ปัจจัยการได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับวัคซีน ด้านความถี่ในการติดตามข่าวสารเกี่ยวกับวัคซีนป้องกันโควิด 19, ปัจจัยทัศนคติเกี่ยวกับการเข้ารับวัคซีนป้องกันโควิด 19 มีความสัมพันธ์กับความวิตกกังวลในการเข้ารับการฉีดวัคซีนป้องกันโควิด 19 อย่างมีนัยสำคัญสถิติที่ .05 และปัจจัยความรู้เกี่ยวกับวัคซีนป้องกันโควิด 19 ไม่มีความสัมพันธ์กับความวิตกกังวลในการเข้ารับการฉีดวัคซีนป้องกันโควิด 19

สรุปผล: ความวิตกกังวลในการรับวัคซีนป้องกันโควิด 19 ของประชาชนมีความสัมพันธ์กับปัจจัยส่วนบุคคล, การได้รับข้อมูลข่าวสาร และทัศนคติเกี่ยวกับการเข้ารับวัคซีน

ข้อเสนอแนะ: การวิจัยนี้สามารถนำข้อมูลไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาการดูแล ให้ความรู้ส่งเสริมให้ประชาชนเข้าใจถึงความสำคัญของการฉีดวัคซีน และลดความวิตกกังวลเกี่ยวกับการฉีดวัคซีนป้องกันโควิด 19

คำสำคัญ: ความวิตกกังวล การรับวัคซีนป้องกันโควิด 19

[1]*Corresponding author อาจารย์ประจำ E-mail: SukritaTakaree@gmail.com*
[2-3]*ผู้ช่วยศาสตราจารย์ [2]E-mail: somtipa@yahoo.com [3]E-mail: tik.susaree@gmail.com*
[4-5]*อาจารย์ประจำ [4]E-mail: noeyzza@icloud.com, [5]Email: nus1@siam.edu*
[1-5]*คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยสยาม กรุงเทพมหานคร ประเทศไทย*

บทนำ

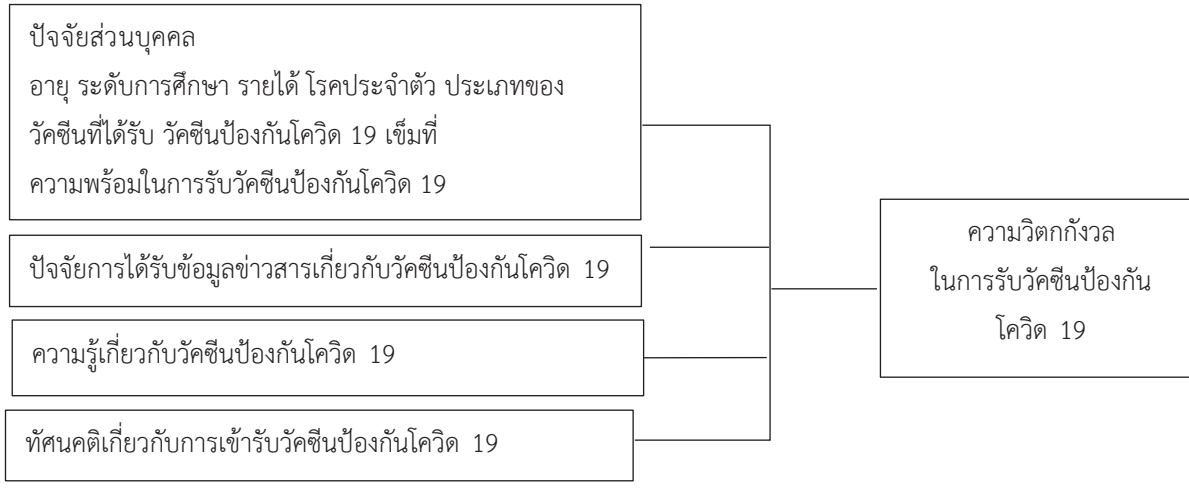
การระบาดของการติดเชื้อไวรัสโคโรน่า 2019 หรือ โควิด 19 (COVID-19) เป็นโรคติดต่อที่เกิดจากไวรัสสายพันธุ์ใหม่ที่มีการแพร่ระบาดลุกลามได้อย่างรวดเร็ว โดยเริ่มพบการติดเชื้อครั้งแรกประเทศจีนในเดือนธันวาคมปี 2019 และเกิดการระบาดอย่างรวดเร็วเป็นวงกว้างไปทั่วโลก ส่งผลกระทบต่อระบบสุขภาพ เกิดวิกฤตทางเศรษฐกิจและสังคม ปัจจุบันมีผู้ป่วยติดเชื้อโควิด 19 ทั่วโลก มีจำนวน 215,937,536 คน เสียชีวิตจำนวน 4,461,999 คน ประเทศที่มีติดเชื้อมากอันดับหนึ่ง ได้แก่ ประเทศสหรัฐอเมริกา จำนวน 37,939,641คน รองลงมาประเทศอินเดีย จำนวน 32,474,773 คน ประเทศไทยมีผู้ติดเชื้ออันดับที่ 13 ของโลกมีผู้ติดเชื้อจำนวน 4,463,557 คน เสียชีวิตจำนวน 30,143 คน จากข้อมูลกรมควบคุมโรค สถานการณ์ผู้ติดเชื้อ COVID-19 อัพเดทรายวัน (ข้อมูล ณ วันที่ 6 กรกฎาคม 2565) รัฐบาลจึงมีนโยบายให้ประชาชนทุกคนที่อาศัยในประเทศไทย (ทั้งคนไทยและต่างชาติ) เข้ารับวัคซีนโควิด 19 อย่างทั่วถึงโดยตั้งเป้าหมายครอบคลุมร้อยละ 70 ของประชากร[1]

วัคซีนป้องกันโควิด 19 เป็นวัคซีนที่พึ่งเริ่มผลิตในระยะเวลาที่จำกัด มีการทดลองหรืองานวิจัยรับรองน้อย ข้อมูลในเรื่องประสิทธิภาพของวัคซีนยังไม่ชัดเจน และมีข้อมูลข่าวสารถึงอาการหลังรับวัคซีนป้องกันโควิด 19 จะมีอาการปวดศีรษะ แขนขาอ่อนแรง และมีผื่นขึ้นตามร่างกาย ซึ่งยิ่งก่อให้เกิดความไม่มั่นใจ มีความวิตกกังวลในเรื่องความปลอดภัยและประสิทธิภาพของวัคซีนโควิด 19 นั้นทางการแพทย์เรียกว่า ปฏิกิริยาเครียดสนองตอบต่อการฉีดวัคซีน Immunization Stress Related Response (ISRR)[2] เป็นปฏิกิริยาที่อาจเกิดขึ้นจากจิตใจที่แสดงออกมาทางร่างกาย เมื่อมีความเครียดต่อการฉีดวัคซีนก็จะไปกระตุ้นระบบต่าง ๆในร่างกาย บางคนไปกระตุ้นระบบฮอร์โมนที่เกี่ยวกับความเครียด เช่น ฮอร์โมนคอร์ติซอล และหากไปกระตุ้นระบบประสาทซิมพาเทติก (Sympathetic Nervous System) ก็จะทำให้หลอดเลือดหดตัว อาการของ ISRR พบได้หลากหลาย โดยส่วนใหญ่มักเกิดขึ้นเร็วภายในไม่กี่นาทีหลังการฉีดวัคซีน แต่อาจมีบางรายเกิดช้าเป็นชั่วโมงหรือเป็นวันภายหลังการฉีดวัคซีน เมื่อตรวจภาพรังสีวิทยาของสมอง (Neuroimaging study) จะไม่พบพยาธิสภาพที่ชัดเจน และอาการมักจะหายไปภายใน 1-3 วัน[2]

ทีมผู้วิจัย พบว่ามีรายงานกลุ่มประชาชนผู้ที่มีอาการอ่อนแรงภายหลังการได้รับวัคซีนป้องกันโควิด 19 ในบางพื้นที่ของประเทศไทยซึ่งไม่พบสาเหตุความผิดปกติทางกายที่เป็นสาเหตุชัดเจน และพบว่าผู้ที่ได้รับวัคซีนป้องกันโควิด 19 มีอาการของระบบประสาท คล้ายอาการทางหลอดเลือดสมอง เช่น ชา แขนขาอ่อนแรง ภายหลังการได้รับวัคซีน โดยอาการเกิดขึ้นอย่างเฉียบพลัน ประมาณ 5-30 นาที ภายหลังการได้รับวัคซีนฯ แต่บางรายเกิดหลังจากนั้นหลายชั่วโมงหรือเป็นวัน เมื่อตรวจภาพรังสีวิทยาของสมอง (Neuroimaging study) ไม่พบพยาธิสภาพที่ชัดเจน[2] และ Christopher MA, Shelby R, Alexander WT, Patrick JT, William LI, Radu T, Jonathan RE[3] กล่าวถึงอาการของผู้ฉีดวัคซีนป้องกันโควิด-19 จำนวน 4 กรณีหลังจากฉีดวัคซีน SARS-CoV-2 พบว่ามีอาการทางระบบประสาทส่วนปลาย Guillain–Barré Syndrome Variant (GBS) ซึ่งจะมีอาการวิงเวียนศีรษะ อาการอ่อนแรงที่ใบหน้า (facial diplegia) เมื่อมีการตรวจเลือดหรือตรวจน้ำไขสันหลังไม่พบการติดเชื้อ และอาการผิดปกติจะเกิดขึ้นแบบชั่วคราวและหายไปเอง อย่างไรก็ตามการฉีดวัคซีนก็จะช่วยบรรเทาการเกิดโรคทางระบบทางเดินหายใจ Trakultaweesuk[4] ได้กล่าวถึงปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเข้ารับวัคซีนโควิด 19 และข้อกังวลในบุคลากรทางการแพทย์ พบว่าบุคลากรทางการแพทย์จำนวน 851 คน เป็นผู้สมัครใจเข้ารับการฉีดวัคซีนร้อยละ 63.1 ปัจจัยที่มีผลต่อความสมัครใจเข้ารับวัคซีนคือ ปัจจัยการรับรู้ทางสังคมเชิงบวกเกี่ยวกับวัคซีนโควิด 19 สูง และคะแนนปัจจัยเชิงลบความเชื่อต่อวัคซีนและโรคโควิด 19 ในระดับต่ำ

ด้วยเหตุผลที่กล่าวมาข้างต้นทำให้ผู้วิจัยทำการศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความวิตกกังวลการรับวัคซีนป้องกันโควิด 19 เพื่อนำไปประยุกต์ใช้เป็นแนวทางพัฒนาการดูแลให้บริการ การให้ความรู้ สนับสนุนส่งเสริมให้แก่ประชาชนเข้าใจในความสำคัญของการเข้ารับวัคซีน และลดความวิตกกังวลในการเข้ารับวัคซีนป้องกันโควิด 19 นอกจากนี้ข้อมูลที่ได้จากการวิจัยครั้งนี้ยังสามารถนำไปใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานในงานวิจัยครั้งต่อไป

กรอบแนวคิดการวิจัย

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความวิตกกังวลในการรับวัคซีนป้องกันโควิด 19

คำถามการวิจัย

ปัจจัยส่วนบุคคล การได้รับข้อมูลข่าวสาร ทัศนคติเกี่ยวกับการเข้ารับวัคซีน ความรู้เกี่ยวกับวัคซีนป้องกันโควิด 19 มีความสัมพันธ์กับความวิตกกังวลในการรับวัคซีนป้องกันโควิด 19 หรือไม่

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research)

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชาชน คือ ที่รับวัคซีนป้องกันโควิด 19 ในหน่วยรับบริการวัคซีนในโครงการไทยร่วมใจ “กรุงเทพ ปลอดภัย” มีการคำนวณจำนวนกลุ่มตัวอย่างจากสูตรไม่ทราบขนาดตัวอย่าง ของ Cochran, 1977 อ้างใน Ekakul[5] โดยกำหนดระดับค่าความเชื่อมั่นร้อยละ 95 และระดับค่าความคลาดเคลื่อนร้อยละ 5 ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 406 คน เริ่มการเก็บข้อมูลในช่วงเดือนมิถุนายน-ตุลาคม พ.ศ. 2564

เกณฑ์การคัดเข้าและเกณฑ์การคัดออกของกลุ่มตัวอย่าง

คุณสมบัติของกลุ่มตัวอย่างที่เลือก (Inclusion criteria) 1. มีอายุตั้งแต่ 18 ขึ้นไป 2. สามารถอ่าน ฟัง เขียนภาษาไทยได้ 3. เข้ารับวัคซีนป้องกันโควิด 19 4. ยินยอมเข้าร่วมการวิจัย และหากไม่สามารถพูด และสื่อสารด้วยภาษาไทยได้จะคัดออกจากกลุ่มตัวอย่าง (Exclusion criteria)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยประยุกต์จากข้อมูลสถานการณ์ปัจจุบัน การศึกษางานวิจัย ตำราคู่มือการดูแลสุขภาพจิตใจในภาวะโควิด 19[6] และคู่มือของกระทรวงสาธารณสุข[2-7] ที่เกี่ยวข้อง ประกอบด้วย ส่วนที่ 1 แบบสอบถามส่วนบุคคล ส่วนที่ 2 แบบสอบถามการได้รับข้อมูลข่าวสารวัคซีนป้องกันโควิด 19 ส่วนที่ 3 ความรู้เกี่ยวกับวัคซีนป้องกันโควิด 19 เป็นแบบสอบถามปลายปิด 10 ข้อ (ถูกผิด) ส่วนที่ 4 ทัศนคติเกี่ยวกับการเข้ารับวัคซีนป้องกันโควิด 19 ของประชาชน แบบสอบถามเป็นปลายปิด 10 ข้อ เกณฑ์ให้คะแนนมี 5 ระดับ (1-5 คะแนน) และส่วนที่ 5 ความกังวลก่อนและหลังได้รับฉีดวัคซีนป้องกันโควิด 19 แบบสอบถามปลายปิด 10 ข้อ เกณฑ์ให้คะแนนมี 5 (1-5 คะแนน)

การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

1. การตรวจสอบความตรงตามเนื้อหา (Content Validity) โดยผู้ทรงคุณวุฒิ 3 ท่าน ได้แก่ พยาบาลวิชาชีพชำนาญการสถาบันกัลยาณ์ราชนครินทร์ พยาบาลเวชปฏิบัติชุมชน และอาจารย์พยาบาลสอนการพยาบาลผู้ใหญ่และผู้สูงอายุ ได้ค่าดัชนีความตรงตามเนื้อหา (Content Validity Index: CVI) แบบสอบถามการได้รับข้อมูลข่าวสารวัคซีนป้องกันโควิด 19 เท่ากับ 0.87 แบบสอบถามความรู้เกี่ยวกับวัคซีนป้องกันโควิด 19 เท่ากับ 0.84 แบบสอบถามทัศนคติเกี่ยวกับการเข้ารับวัคซีนป้องกันโควิด 19 ของประชาชนเท่ากับ 0.84 และแบบสอบถามความวิตกกังวลหลังได้รับฉีดวัคซีนป้องกันโควิด 19 เท่ากับ 0.87 หลังจากนั้นนำมาปรับปรุงแก้ไขให้สมบูรณ์ก่อนนำไปใช้กับกลุ่มตัวอย่าง

2. การตรวจสอบความเชื่อมั่นของเครื่องมือ (Reliability) นำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Tryout) กับกลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 คน ทดสอบความเชื่อมั่นของแบบวัดโดยวิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟ่าของครอนบาค (Cronbach alpha coefficient) ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามการได้รับข้อมูลข่าวสารวัคซีนป้องกันโควิด 19 เท่ากับ 0.94 แบบสอบถามความรู้เกี่ยวกับวัคซีนป้องกันโควิด 19 เท่ากับ 0.85 แบบสอบถามทัศนคติเกี่ยวกับการเข้ารับวัคซีนป้องกันโควิด 19 ของประชาชนเท่ากับ 0.85 และแบบสอบถามความวิตกกังวลหลังได้รับฉีดวัคซีนป้องกันโควิด 19 เท่ากับ 0.94

การพิทักษ์สิทธิ์ของกลุ่มตัวอย่าง

การศึกษาวิจัยในครั้งนี้ทีมผู้วิจัยได้พิทักษ์สิทธิ์กลุ่มตัวอย่าง โดยนำเสนอโครงการวิจัยต่อคณะกรรมการพิจารณาจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยสยาม หมายเลขหนังสืออนุมัติที่ SN-IRB 2564/002.11/05/64

วิธีเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยแนะนำตัว ชี้แจงวัตถุประสงค์ เพื่อขอความร่วมมือในการทำวิจัย แจ้งการพิทักษ์สิทธิ์ของผู้เข้าร่วมวิจัย โดยอธิบายให้เข้าใจว่าสามารถปฏิเสธหรือถอนตัวออกจากการวิจัยได้ จากนั้นชี้แจงการดำเนินงานวิจัย โดยอธิบายเกี่ยวกับแบบสอบถาม โดยใช้เอกสารแบบสอบถาม และใช้คิวอาร์โค้ดในการเข้าถึงข้อมูลแบบสอบถาม ระหว่างที่ทำการตอบแบบสอบถามหากผู้เข้าร่วมวิจัยเกิดข้อสงสัย ผู้วิจัยเปิดโอกาสให้ผู้ร่วมวิจัยสอบถามได้ตลอดเวลา หรือยกเลิกการตอบแบบสอบถามได้ตลอดเวลาหากรู้สึกไม่สบายใจในการตอบแบบสอบถาม หลังจากนั้นผู้วิจัยจะนำข้อมูลมาประมวลผลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. ข้อมูลทั่วไปใช้ สถิติเชิงพรรณนา ร้อยละ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

2. วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลและปัจจัยการได้รับข้อมูลข่าวสารกับความวิตกกังวลในการเข้ารับการฉีดวัคซีนป้องกันโควิด 19 โดยใช้ Chi-square Test และวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านความรู้เกี่ยวกับวัคซีนป้องกันโควิด-19 ทัศนคติเกี่ยวกับการเข้ารับวัคซีนป้องกันโควิด 19 กับ ความวิตกกังวลในการเข้ารับการฉีดวัคซีนป้องกันโควิด 19 โดยสถิติค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson's Product Moment Correlation Coefficient)

ผลการวิจัย

กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่อยู่ในวัยผู้ใหญ่อายุระหว่าง 20-40 ปี ร้อยละ 75.9 การศึกษาในระดับปริญญาตรี ร้อยละ 79.1 มีสถานภาพโสด ร้อยละ77.3 เป็นส่วนใหญ่มีอาชีพนักศึกษา/นักเรียน ร้อยละ 36.5 มีรายได้ต่ำกว่า 15,000 บาท/เดือน ร้อยละ 44.8 การพักอาศัยอยู่กับครอบครัว ร้อยละ 53.2 ไม่มีโรคประจำตัว ร้อยละ 85.7 ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เข้ารับการฉีดวัคซีน AstraZeneca (แอสตร้าเซนเนก้า) ร้อยละ 58.4 และ Sinovac (ซิโนแวค) ร้อยละ 41.6 เข้ารับการฉีดวัคซีนโควิด เข็มแรก ร้อยละ 64.0 และมีความพร้อมเข้ารับการฉีดวัคซีนโควิด ร้อยละ 94.8

ตารางที่ 1 จำนวนและร้อยละของการได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับวัคซีนป้องกันโควิด 19 (n=406)

การได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับวัคซีนป้องกันโควิด 19	จำนวน	ร้อยละ
จำนวนช่องทางได้รับข่าวสารเกี่ยวกับวัคซีนป้องกันโควิด 19		
น้อย	215	53.0
มาก	191	47.0
ความถี่ในการติดตามข่าวสารเกี่ยวกับการวัคซีนป้องกันโควิด 19		
บ่อยครั้ง	337	83.0
นาน ๆ ครั้ง	69	17.0
ระยะเวลาในการติดตามข่าวสารเกี่ยวกับวัคซีนป้องกันโควิด 19		
น้อยกว่า 2 ชั่วโมงต่อวัน	330	81.3
มากกว่า 3 ชั่วโมงต่อวัน	76	18.7
ข่าวสารจากโซเชียลมีเดียมีผลต่อการตัดสินใจเข้ารับวัคซีนป้องกันโควิด 19		
น้อย	93	22.9
มาก	313	77.1

จากตารางที่ 1 พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีจำนวนช่องทางได้รับข่าวสารเกี่ยวกับวัคซีนป้องกันโควิด 19 น้อย ร้อยละ 53.0 ส่วนใหญ่มีการติดตามข่าวสารเกี่ยวกับการวัคซีนป้องกันโควิด 19 บ่อยครั้ง ร้อยละ 83.0ระยะเวลาในการติดตามข่าวสารเกี่ยวกับวัคซีนป้องกันโควิด 19 น้อยกว่า 2 ชั่วโมงต่อวัน ร้อยละ 81.3 และข่าวสารจากโซเชียลมีเดียมีผลต่อการตัดสินใจเข้ารับวัคซีนป้องกันโควิด 19 อยู่ในระดับมาก ร้อยละ 77.1

ตารางที่ 2 ระดับความรู้ ทัศนคติ และความวิตกกังวลเกี่ยวกับเข้ารับการฉีดวัคซีนป้องกันโควิด 19 ของกลุ่มตัวอย่าง (n=406)

ระดับความรู้ ทัศนคติ และความวิตกกังวล เข้ารับการฉีดวัคซีนป้องกันโควิด 19	Min	Max	$\bar{X}$	SD	ระดับ
ความรู้เกี่ยวกับวัคซีนป้องกันโรคโควิด 19 (คะแนนเต็ม 10 คะแนน)	5	10	8.28	1.131	สูง
ทัศนคติเกี่ยวกับการเข้ารับวัคซีนป้องกันโควิด 19 (คะแนนเต็ม 50 คะแนน)	10	95	39.45	6.092	สูง
ความวิตกกังวลเข้ารับเกี่ยวกับเข้ารับการฉีดวัคซีนป้องกันโควิด 19 (คะแนนเต็ม 95 คะแนน)	19	89	47.78	16.307	ปานกลาง

จากตารางที่ 2 ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีระดับความรู้เกี่ยวกับวัคซีนป้องกันโรคโควิด 19 ในระดับสูง ($\bar{X}$ = 8.28, S.D. = 1.131) ทัศนคติเกี่ยวกับการเข้ารับวัคซีนป้องกันโควิด 19 อยู่ในระดับสูง ($\bar{X}$ = 39.45 , S.D. = 6.092) และความวิตกกังวลเข้ารับเกี่ยวกับเข้ารับการฉีดวัคซีนป้องกันโควิด 19 อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}$ = 47.78, S.D. = 16.307)

ตารางที่ 3 ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลกับความวิตกกังวลในการเข้ารับการฉีดวัคซีนป้องกันโควิด 19

ปัจจัยส่วนบุคคล	ระดับคะแนนความวิตกกังวลในการเข้ารับการฉีดวัคซีนป้องกันโควิด 19					
	ระดับต่ำ (≤31) N (%)	ระดับสูง (32-63) N (%)	ระดับสูง (64 - 95) N (%)	χ^2	df	P-value
เพศ						
ชาย	34 (8.37)	133 (32.78)	36 (8.85)	.019	2	.991
หญิง	33 (8.13)	134 (33.02)	36 (8.85)			
อายุ						
น้อยกว่า 20 ปี	1 (0.25)	8 (1.97)	4 (0.98)	13.932	4	.008*
20-40 ปี	43 (10.59)	204 (50.28)	61 (14.99)			
41-60 ปี	23 (5.66)	55 (13.55)	7 (1.72)			
ระดับการศึกษา						
มัธยมศึกษา	7 (1.72)	21 (5.18)	7 (1.72)	11.810	4	.019*
ปริญญาตรี	44 (10.84)	217 (53.48)	60 (14.75)			
สูงกว่าปริญญาตรี	16 (3.94)	29 (7.15)	5 (1.23)			
สถานภาพ						
โสด	49 (12.07)	207 (51.01)	58 (14.26)	3.160	4	.531
สมรส	14 (3.45)	53 (13.06)	13 (3.19)			
หย่าร้าง/หม้าย/แยกกันอยู่	4 (0.98)	7 (1.73)	1 (0.25)			
รายได้ต่อเดือน						
< 15,000	22 (5.42)	119 (29.33)	41 (10.08)	14.756	4	.005*
15,000-25,000	17 (4.19)	63 (15.53)	21 (5.16)			
>25,000	28 (6.89)	85 (20.95)	10 (2.46)			
การพักอาศัย						
อยู่ตามลำพัง	13 (3.20)	35 (8.63)	12 (2.95)	6.329	4	.176
อยู่กับผู้อื่น	14 (3.45)	89 (21.93)	27 (6.64)			
อยู่กับครอบครัว	40 (9.85)	143 (35.24)	33 (8.11)			
โรคประจำตัว						
ไม่มีโรคประจำตัว	59 (14.53)	229 (56.43)	60 (14.75)	.635	2	.728
มีโรคประจำตัว	8 (1.97)	38 (9.37)	12 (2.95)			
ชนิดของวัคซีนป้องกันโควิด 19						
Sinovac	25 (6.16)	119 (29.33)	25 (6.15)	2.877	2	.237
AstraZeneca	42 (10.34)	148 (36.47)	47 (11.55)			
ครั้งที่ได้รับวัคซีนป้องกันโควิด 19						
เข็มแรก	38 (9.36)	168 (41.40)	54 (13.28)	5.461	2	.065
เข็มสอง	29 (7.17)	99 (24.40)	18 (4.42)			
ความพร้อมต่อการฉีดวัคซีนป้องกันโควิด 19						
พร้อม	66 (16.25)	258 (63.58)	61 (15.00)	18.607	2	< .001*
ไม่พร้อม	1 (0.25)	9 (2.22)	11 (2.70)			

*มีนัยสำคัญที่ระดับ <0.05

จากตารางที่ 3 พบว่า อายุมีความสัมพันธ์กับความวิตกกังวลก่อน-หลังเข้ารับการฉีดวัคซีนป้องกันโควิด 19 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (χ^2 = 13.932 p<0.05) ระดับการศึกษามีความสัมพันธ์กับความวิตกกังวลในการเข้ารับการฉีดวัคซีนป้องกันโควิด 19 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (χ^2 = 11.810 p<0.05) รายได้ต่อเดือนมีความสัมพันธ์กับความวิตกกังวลในการเข้ารับการฉีดวัคซีนป้องกันโควิด 19 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (χ^2 = 14.756 p<0.05) และความพร้อมต่อการฉีดวัคซีนป้องกันโควิด 19 กับความวิตกกังวลในการเข้ารับการฉีดวัคซีนป้องกันโควิด 19 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (χ^2 = 11.810 p < .001)

ตารางที่ 4 ความสัมพันธ์ระหว่างการได้รับข้อมูลข่าวสารกับความวิตกกังวลในการเข้ารับการฉีดวัคซีนป้องกันโควิด 19

การได้รับข้อมูลข่าวสาร	ระดับคะแนนความวิตกกังวลในการเข้ารับการฉีดวัคซีนป้องกันโควิด 19					
	ระดับต่ำ (≤31) N (%)	ระดับปานกลาง (32-63) N (%)	ระดับสูง (64 - 95) N (%)	χ^2	df	P-value
จำนวนช่องทางได้รับข่าวสารเกี่ยวกับวัคซีนป้องกันโควิด 19						
น้อย	37 (9.11)	138 (34.01)	40 (9.83)	.507	2	.776
มาก	30 (7.39)	129 (31.79)	32 (7.87)			
ความถี่ในการติดตามข่าวสารเกี่ยวกับการวัคซีนป้องกันโควิด 19						
บ่อยครั้ง	49 (12.07)	224 (55.20)	64 (15.73)	6.544	2	.038*
นาน ๆ ครั้ง	18 (4.43)	43 (10.60)	8 (1.97)			
ระยะเวลาในการติดตามข่าวสารการวัคซีนป้องกันโควิด 19						
< 2 ชั่วโมงต่อวัน	58 (14.28)	216 (53.23)	56 (13.77)	1.837	2	.399
> 3 ชั่วโมงต่อวัน	9 (2.22)	51 (12.57)	16 (3.93)			
ข่าวสารจากโซเชียลมีเดียมีผลต่อการตัดสินใจเข้ารับวัคซีนป้องกันโควิด 19						
น้อย	22 (5.42)	58 (14.29)	13 (3.20)	4.912	2	.086
มาก	45 (11.08)	209 (51.51)	59 (14.50)			

*มีนัยสำคัญที่ระดับ <0.05

ตารางที่ 5 ปัจจัยด้านความรู้และทัศนคติเกี่ยวกับการเข้ารับวัคซีนป้องกันโควิด 19 กับความวิตกกังวลในการเข้ารับการฉีดวัคซีนป้องกันโควิด 19

ตัวแปรที่ศึกษา	ความวิตกกังวลในการเข้ารับการฉีดวัคซีนป้องกันโควิด 19		
	Pearson Correlation (r)	Sig. (2-tailed)	ระดับความสัมพันธ์
ความรู้เกี่ยวกับวัคซีนป้องกันโควิด 19	-.005	.266	ไม่มีความสัมพันธ์กัน
ทัศนคติเกี่ยวกับการเข้ารับวัคซีนป้องกันโควิด 19	-.204**	.000	ความสัมพันธ์เชิงลบน้อย

*มีนัยสำคัญที่ระดับ <.005

จากตารางที่ 4 พบว่า ความถี่ในการติดตามข่าวสารเกี่ยวกับการวัคซีนป้องกันโควิด 19 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (χ^2 = 6.544 p<0.05)

จากตารางที่ 5 ผลวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยความรู้เกี่ยวกับวัคซีนป้องกันโควิด 19 ไม่มีความสัมพันธ์กับความวิตกกังวลในการเข้ารับการฉีดวัคซีนป้องกันโควิด 19 โดยมีค่า Sig. (2-Tailed) เท่ากับ .266 ซึ่งมากกว่า 0.05 มีค่าสัมประสิทธิสหสัมพันธ์ (r) เท่ากับ -.005 ทัศนคติเกี่ยวกับการเข้ารับวัคซีนป้องกันโควิด 19 ของประชาชน มีความสัมพันธ์กับความวิตกกังวลในการเข้ารับการฉีดวัคซีนป้องกันโควิด 19 โดยพบว่ามีค่า Sig. (2-Tailed) เท่ากับ .000 ซึ่งน้อยกว่า 0.05 นั่นคือโดยมีค่าสัมประสิทธิสหสัมพันธ์ (r) เท่ากับ -.204 แสดงว่าตัวแปรทั้งสองมีความสัมพันธ์กันในทิศทางตรงข้ามกันในระดับน้อย

อภิปรายผลการวิจัย

1. ปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ อายุ ระดับการศึกษา รายได้ และความพร้อมในการฉีดวัคซีนมีความสัมพันธ์กับความวิตกกังวลในการเข้ารับการฉีดวัคซีนป้องกันโควิด 19 อย่างมีนัยสำคัญสถิติที่ .05 เนื่องจากช่วงอายุของกลุ่มตัวอย่างที่เข้ารับการฉีดวัคซีนส่วนใหญ่เป็นวัยทำงานต้องรับผิดชอบต่อหน้าที่ สร้างรายได้ให้กับครอบครัว พบว่าส่วนใหญ่จบการศึกษาระดับปริญญาตรี ประชาชนมีการสืบค้นหาข้อมูลข่าวสารเพื่อนำมาประกอบในการตัดสินใจเข้ารับการฉีดวัคซีนป้องกันโควิด 19 และข่าวสารที่ประชาชนได้รับมีทั้งทางบวกและทางลบ จึงทำให้เกิดความสับสน มีความวิตกกังวลในการรับวัคซีนและอีกทั้งวัคซีนป้องกันโควิด 19 เป็นวัคซีนใหม่ทำให้ประชาชนเกิดความไม่เชื่อมั่นในประสิทธิภาพของวัคซีนป้องกันโควิด 19 สอดคล้องกับการศึกษา Khumsaen, Peawnalaw, Sripituk และ Narysangkharn[8] กล่าวไว้ว่าระดับการศึกษามีความสัมพันธ์ทางบวกกับภาวะสุขภาพจิตซึ่งได้แก่ ความวิตกกังวลและความกลัว อาจเป็นเพราะว่ากลุ่มตัวอย่างได้รับข้อมูลข่าวสารจากหลากหลายช่องทาง และ Kullabut, Laochan, Wangkui และ Suwanphan[9] กล่าวถึงช่วงวัย 20-40 ปี เป็นวัยที่จบการศึกษาระดับปริญญาตรี เป็นวัยที่มีการศึกษาความรู้ของวัคซีน และการติดเชื้อไวรัสโคโรน่า 2019 ซึ่งส่งผลทำให้เกิดความวิตกกังวลต่อการได้รับวัคซีน แต่มีความกลัวต่อการเจ็บป่วยจึงทำให้ความขัดแย้งภายในจิตใจที่กลัวการเจ็บป่วยและกังวลต่ออาการข้างเคียงที่จะเกิดขึ้นทำให้เกิดความไม่เชื่อมั่นต่อประสิทธิผลของวัคซีนป้องกันโควิด 19 ที่มีผลต่อการตัดสินใจในการรับวัคซีนป้องกันโควิด 19 ปัจจัยด้านการได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับวัคซีน ด้านความถี่ในการติดตามข่าวสารเกี่ยวกับวัคซีนป้องกันโควิด 19 มีความสัมพันธ์กับความวิตกกังวลในการเข้ารับการฉีดวัคซีนป้องกันโควิด 19 อย่างมีนัยสำคัญสถิติที่ .05

2. ปัจจัยด้านทัศนคติเกี่ยวกับการเข้ารับวัคซีนวัคซีนป้องกันโควิด 19 มีความสัมพันธ์กับความวิตกกังวล ในการเข้ารับการฉีดวัคซีนป้องกันโควิด 19 อย่างมีนัยสำคัญสถิติที่ .05 สอดคล้องกับการศึกษาของ Trakultaweesuk[4] ที่ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเข้ารับวัคซีนโควิด 19 และข้อกังวลในบุคลากรทางการแพทย์ ผลการศึกษาพบว่าความเชื่อส่วนบุคคลในเชิงลบต่อวัคซีน และความเข้าใจคลาดเคลื่อนต่อการติดเชื้อไวรัสโคโรน่า 2019 มีผลต่อการไม่สมัครใจเข้ารับการฉีดวัคซีน ในกลุ่มตัวอย่างที่สมัครใจฉีดวัคซีนส่วนใหญ่มีข้อกังวลเกี่ยวกับประสิทธิภาพในการป้องกันโรคของวัคซีน ไม่มั่นใจในความปลอดภัยของวัคซีน ผลข้างเคียงจากการรับวัคซีน ผลกระทบจากวัคซีนที่มีผลต่อคนที่มีโรคเดิม ไม่มั่นใจในกระบวนการผลิตวัคซีนที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็วเกินไป Liang และคณะ[10] ได้ศึกษาผลกระทบของโรคติดเชื้อไวรัสโควิด 19 ต่อภาวะสุขภาพจิตของเยาวชนชาวจีน พบว่าทัศนคติและการปฏิบัติตัวเพื่อป้องกันการติดเชื้อไวรัสโควิด 19 มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญกับภาวะสุขภาพจิต การมีทัศนคติดีรวมถึงมีการปฏิบัติตัวเพื่อป้องกันการติดเชื้อไวรัสโควิด 19 ดีก็จะมีความวิตกกังวลต่ำ และรู้สึกกลัวการติดเชื้อไวรัสโควิด 19 น้อยลง ผลการศึกษานี้สามารถอธิบายตามแนวคิดของ Spielberger และคณะ[11] ที่กล่าวถึงความวิตกกังวลตามสถานการณ์เป็นความวิตกกังวลที่เกิดขึ้นในเวลาที่มีเหตุการณ์เฉพาะ เมื่อมีสิ่งใดสิ่งหนึ่งที่ทำให้เกิดความรู้สึกถึงสถานการณ์ที่ไม่ปลอดภัยต่อตัวบุคคลจะส่งผลให้บุคคลเกิดความตึงเครียด หวาดหวั่น กระวนกระวาย มีความตื่นตัวสูง ทั้งนี้ความรุนแรงและระยะเวลาที่เกิดความกังวลตามสถานการณ์นี้จะแตกต่างกันไปในแต่ละบุคคล และส่วนหนึ่งจะขึ้นอยู่กับระดับความวิตกกังวลประจำตัว และประสบการณ์ในอดีตของแต่ละบุคคล ซึ่งเป็นบุคลิกภาพของแต่ละบุคคล ด้วยเหตุนี้ในช่วงที่มีการ

ระบาดของการติดเชื้อไวรัสโคโรน่า 2019 บุคคลจึงเกิดความรู้สึกวิตกกังวล กลัวกับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น หากบุคคลมีการศึกษาและมีความรู้ ทัศนคติ และการปฏิบัติตัวเกี่ยวกับโรคติดเชื้อไวรัสโควิด 19 ที่ดี และถูกต้องบุคคลนั้นย่อมสามารถจัดการกับความวิตกกังวลที่เกิดขึ้นได้

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

จากการศึกษาทำให้ทราบถึงปัจจัยแต่ละด้านที่ประชาชนเกิดความวิตกกังวล จนมีปฏิกิริยาเครียดสนองตอบต่อการฉีดวัคซีน Immunization Stress Related Response (ISRR) บุคลากรทีมสุขภาพสามารถนำผลการวิจัยไปใช้เป็นแนวทางพัฒนาในการดูแลสนับสนุน ส่งเสริมให้ความรู้ความเข้าใจถึงความสำคัญของการฉีดวัคซีนป้องกันโควิด 19 ให้มากยิ่งขึ้นเพื่อช่วยให้ประชาชนลดความวิตกกังวล เพราะวัคซีนป้องกันโควิด 19 ช่วยลดความรุนแรงของการเกิดอาการแทรกซ้อนต่าง ๆ ช่วยลดอัตราการเข้ารับการรักษาที่โรงพยาบาลและลดการเสียชีวิตได้

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยในอนาคต

1. ควรมีการศึกษาความวิตกกังวลในการรับวัคซีนป้องกันโควิด 19 ในแต่ละช่วงวัย ซึ่งจะทำให้ทราบถึงความวิตกกังวลอย่างแท้จริงของแต่ละช่วงวัย

2. ควรมีการพัฒนาการดูแลให้บริการ การให้ความรู้ สนับสนุนส่งเสริมให้แก่ประชาชนเข้าใจในความสำคัญของการเข้ารับวัคซีน เพื่อลดความวิตกกังวลในการเข้ารับวัคซีนป้องกันโควิด 19

References

1. Today reports the situation of Covid-19. Medical Innovation and Research and Development Laboratory Covid-19 Situation Administration Center (CDC) National Research Office (NRCT), Ministry of Higher Education Science Research and Innovation. [Internet]. 2021 [cited 2022 July 6]. Available from: https://covid19.nrct.go.th/category/daily/
2. Guideline document for adverse reactions after vaccination. Pediatric infections Disease Society of Thailand. [Internet]. 2021 [cited 2021 June 15] Available from: https://www.pidst.or.th/A1021.html
3. Christopher MA, Shelby R, Alexander WT, Patrick JT, William LI, Radu T, Jonathan RE. Annals of Neurology. 2021;90(2):315-18. Available from: https://stevekirsch.substack.com/p/vaccine-adverse-reaction-articles?s=r
4. Trakultaweesuk P. Factors of Influence COVID-19 Vaccine Intent and Vaccine's Concerns Among Hospital Staffs. Journal of Research and Health Innovative. 2021;3(1):47-57. (in Thai).
5. Ekakul T. Research Methods in Behavioral and Social Sciences. Ubon Ratchathani: Ubon Ratchathani Rajabhat Institute. 2000. (in Thai).
6. Kittiratanapaiboon P. A handbook for taking care of social and mental health personnel during the COVID-19 crisis. Department of Mental Health, Ministry of Public Health Nonthaburi Province. 2020. (in Thai).
7. COVID-19 is a contagious disease. [Internet]. 2021 [cited 2021 June 16] Available from: https://www.who.int/docs/default-source/searo/thailand

8. Khumsaen N, Peawnalaw S, Sripituk S, Narysangkharn S. Factors Influencing Mental Health Status of Residents in U-thong District, Suphanburi Province during the Covid-19 Pandemic. Journal of Health and Nursing Research. 2021;37(1):36-50. (in Thai).
9. Kullabut A, Laochan N, Wangkui S, Suwanphan A. Knowledge and Opinions about the COVID-19 Vaccine and Vaccination Decision of Staffs Operating. at U-Tapao Rayong-Pattaya International Airport, Rayong Province. Science and Technology Journal of Sisaket Rajabhat University. 2022;2(1): 31-42. (in Thai).
10. Liang L, Ren H, Cao R, Hu Y, Qin Z, Li C, et al. The Effect of COVID-19 on Youth Mental Health. Psychiatr Q. 2020; 91(3):841-52.
11. Spielberger, C.D. Manual for the state-trait anxiety inventory. (STAI) form Y: Self-evaluation questionnaire. 1983.